

ERDÉLYI HIRADÓ.

Lapunkra folyvást előfizethetni márt. 17-től június végéig 4 rft, aprilis-juniusra 3 rft 30 kr. ezüst pénzzel.

Tartalom. Országgyűlés. Mi újság a királyföldön. Nyilatkozat. Belsőszolnok. Középszolnok. Kraszna. Pest. Külföld. Hirdetmények.

Országgyűlés. A' kárhuzatos bu-reancratiának, melyet a' martiusi napok által poklokra sújtva hívének, bécsi maradványai megszentelteleníteni kísértettek a' királyi adott szót.

Mart. 29-én két kir. leiratot olvastak fel az országgyűlésen, melyeknek egyikében a' közt-herviselési törvényczikk meg van erősítve, az urbéri viszonyok megszüntetéséről szóló azonban bővebb tanácskozás alá visszautasítva.

És a' második leirat? Ez a' független magyar felelős ministerium iránt adott királyi szó megszenteltelenítésére intézett kísérlet. Ki van ugyan mondva benne a' független felelős ministerium elve, de ez a' részletekben aztán oly bu-reancraticus fogások tömkelegébe vész el, mikép az ily függetlenség gunyosabb árnyékjog lenne talán eddigi nyomorult helyzetünknel.

A' leirat az udvari cancellariát megakarja hagyni.

A' pénz- és hadügyi tárczát az austriai, csak személyzetben de szellemben nem változott kormány-nak zsarnok pálczája alá vetni.

Hajlások még ezt ti is Erdélynek hü fia! Ezt nem a' fejedelmek legjobbika teszi. Nem; hát kívánhatjuk-e tőle, hogy anynyira feltornyosult gondjai közepette, a' királyi szent akarátának elferdített formulázásában szent személye ellen vetett cselek közepette magát kelőleg tájékozhasssa?

Hanem teszik ezt azon emberszörnyek, kikről oly jellemzőleg mondá Kemény Dé-nezs, a' kolozsmezei közgyűlésen, miként hasonlítanak egy, szívverünket hosszason szívott undok állat lábmaradványihoz, melyek a' test és derék leszakasztása után is még vergődnek, rángatóznak.

Igy vetik ok kockára a' magyar haza fainak a' hódolva tisztelt dynastia iránt mind eddig szeplőtlenül megőrzött hűségét, bizalmát.

Igy működnek ok a' nemesség érdekében, midőn a' feszült állást a' nép igazságos követeléseivel szemben, továbbra is nyújtani akarják.

Igy hordozzák keblőken az eddig jogtalan nép sorsát, s így gyámolítják az eddig még fenállott, de már bomladozás jeleit mutató türelmet, várakozást.

Oh vonjatok ebből egy tanulságot szeretett véreink innen a' királyhágón: mi lenne sorsunk, ha az ég meg nem elégelve százados szenvedéseinket, ugy akarná, hogy még sokáig legyünk külön ország, a' fennebbiekből ismert szellemű kormányemberek bábjátékaul szolgáló hitvány provincia.

Miket itt mondánk, nem egyedüli véleményünk. Így gondolkozik, hiszszük, minden ember, kiben magyar szív dobog. Így nyilatkozik, szinkülönbség nélkül, minden magyar lap.

De térjünk vissza az országgyűlésre.

Az érintett kir. leirat felolvasása után gr. Batthyány Lajos kérte nádor ő fenségét, hogy a' leiratnak ő flege adott szava értelmében átalakítását eszközölje, különben a' felelős ministeriséget el nem vállalhatván.

A' fens. nádor így válaszolt: mltok hazafuságához azon forró ohvításon intézem, hogy most azon fontos hivatalról ne mondjanak le. Mert itt ünnepélyesen szavamat adom, hogy azon észrevételeket, melyeket a' felelős ministerek nekem e' tárgyban átadni fognak, ő flegénél nem csak előterjeszteni, hanem átvinni is fogom (nagy éljenzés); és ettől, ha kell, állásunkat is függővé teszem. (Tartós éljenzés.)

Gr Batthyány L. E' nyilatkozat következtében mi is állásunkat ahoz kötjük, hogy hgséged tisztében szerencsésen fog-e eljárni, vagy sem.

A' vegyes gyűlés erre nagy zaj közt eloszlott.

Utána a' leirat keületi ülésben nagy ingerült-ségközt tárgyalattott, s még az nap keresztül ment a' fórr.nél is a' következő határozat:

„A' kk. és rr. ő flegének koronás királynknak azon kir. szavát, minélfogva egy felelős független magyar ministerium alakításában megegyezett, szentnek és sérthetetlennek tekintvén, mindazt, mi ezen kir. szót bármely részben meghiusithatná, a' nemzet és trón irányában, ugyanazon bu-reancrati maradványai által, mely az ausztriai ház uralkodása alatt egyesült népek jövendőjét kockára tette, vakmerően üzött játéknál egyébnek nem tekinthetik; vakmerőnek a' kifejezés teljes értelme szerint, mert a' kir. adott szó szentsége kétségbe nem hozhatik a' nélkül, hogy a' hit maga is a' király iránt csorbát ne szenvedjen.

Mindazonáltal bizván ő főhgségének, a' nádornak szilárd, elhatározott kijelentésében; miszerint ő flegénél eszközölni igérete, hogy a' felelős ministerium iránti törvény akint hagyas-sék helyben, mint azt megalkotni a' nemzet megnyugtására szükséges, és a' kérdésnek ekinti megoldásához tulajdon állását kötötte hoz-zá: — bizván továbbá, hogy a' királyi akara-ton győzelmet nem veendek oly egyének, kiknek az ország sorsa felett intézkedni sem jogát, sem hivatását el nem ismerik. A' nádor kir. helytartó által önkint nemes lélekkel aján-lott közbenjárásnak sikerét a' lehető legrövid-debb idő alatt elvárják, azon elszánt indulattal, melyet a' haza felett lebegő terhes pillanatok igényelnek.“

Az országos rendek a' dolgoknak nádor ő fensége közbenjárása következtében jobbrafordultára 24 órai várakozást határoztak. Azon nap estén, mint a' P. H. írja, a' jó fejedelem bűnös compromissiójára vakmerően gyártott gún y i r a t o k, melyeket a' bu-reancrati a' elég szemtelen volt kegyes királyi leir-atok névével cifrázni fel, a' s é t a t é r e n megégítették. Ez ellen senkinek sem volt kifogása. De némelyek buzgalma tul is lépte a' kellő határokat. Egy tömeg ifju, részint nemzetőr, megrohant egy házat, melyben a' leir-atokat aláirt Zsedényi Eduárdot találni hitte s rémulést okozó dulást vitt végbe. E' miatt a' mart. 30-i ker. ülésben gr. Széchenyi, Deák, Szentkirályi és Bonis rendre-utasítólag, de egyszersmind atyailag kérve nyilatkoztak.

A' nádor eljárt magos tisztében és eszközölte a' következő

k. kir. választ.

„Kedves öcsém, fenséges főherczeg nádor ur! A' független felelős ministerium alakítása iránt készült s az országos kk. és rr. által f.

hó 23-án kelt felírásunkkal királyi jóváhagyá-som alá bocsátott törvényczikkre nézve, f. hó 28-án kelt legfelsőbb válaszmom folytán, királyi jóváhagyásomat atyai szándokom újabb bizony-ságául az országosan egybegyült kk. és rr. nek azon határozott kijelentéssel kívánom tudokra adadni: miként a' felterjesztett törvényczikk 1. §-sa érintett válaszmom értelmében e' szavakkal: „szent és sérthetlen“ végeztessék; a' 2. §. pedig így fejeztessék bé: „s ez esetben a' mostani nádor es. kir. főherczeg Istvánnak szemé-lye hasonlóképpen sérthetlen;“ a' 3-ik §-t illetőleg, az érsekek, püspökök, prépostok s apátoknak az illető magyar minister ellenjegyzései mellett kinevezését átruházhatlan apostoli királyi hatóságomhoz számítom, s azt vala-mint az ország zászlósínak kinevezését, a' ke-gyelmezés jogának gyakorlását, a' nemesség-nek, czimeknek s rendeknek osztását is min-dig az illető magyar felelős minister ellenjegyzé-ze mellett, egyenesen magamnak fentartom. — Ennek folytatában tehát a' 18-ik szakasz után külön szakaszban kimondandó lesz: hogy a' fenemlített s egyenesen magamnak fentartott tárgyakat, a' személyem mellé rendelt felelős minister a' mellette levő állodalmi tanácsosok-kal és személyzettel fogja kezelni.

A' 6-ik §-t illetőleg pedig arra kívántam a' hü kk. s rr. ket felszólítani: hogy addig is, míg azon közallodalmi költségek aránya iránt, melyek az összes birodalmat közösen érdeklik, kölcsönös értekezés útján a' jövő törvényhozás királyi megegyezésemmel intézkednek, királyi udvaromnak fentartásához s a' közös diploma-tiához és a' magyar hadsereghez megkívántató különbféle katonai testületek ellátására szüksé-ges költségekről jövendő beszámítás iránt, jóváhagyásom mellett, ideiglenes rendelkezés tétessék. — Végre a' honvédelmi ministeriumot illetőleg: valamint a' honvédelmi szerkezet s a' környüllások szükségéhez képesti hadi a-jánlatok körüli rendelkezést a' törvényhozás kö-réhez, a' rendes katonaságnak az országban elhelyezését s béke idejében alkalmazását pe-dig a' kir. helytartónak, a' felelős magyar mi-nisterium útján gyakorlandó kormányzatához tartozónak elismerem; ugy viszont a' hü kk. és rr. nek királyi házam s a' practica sanctio-val szentesített birodalmi kapocs iránti hü ra-gaszkodásuktól bizton várom: miként önkint át-látandják, hogy a' magyar hadseregnek az or-szág határain kivüli alkalmazása, nemkülönb-en a' katonai hivatalokrai kinevezések, a' szüksé-ges birodalmi őszhangzás végett, egyenesen csak legfelsőbb királyi elhatározásomtól függhetnek, az ez esetekbeni ellenjegyzés tehát a' folyvást királyi személyem körül leendő ministerre le-szen bizandó.

S ezek azon észrevételek, melyekhez a' felterjesztett törvényczikket alkalmaztatni ki-vánom.

Bécs, martius 31-én 1848.

Ferdinánd s. k.“

A' Pesti hirlap ezen újabb kir. válaszsza-l már teljesen meg van elégedve. Nézeteiben mi is örömet osztozunk. Csak az a' kérdés: hát az udvari cancellariáról, melyet a' leirat hatóságában továbbra is meg kívánt tartani, a' jelen kir. válasz pedig nem emlit, mit higyjünk?

Mi újság a királyföldön?

Mig csak a párisi, müncheni, némethoni és bécsi eseményeket hozák közénk a lapok, bámulat, öröm és magasztosultság ült minden arcon. Egy templom volt e föld 's benne istennek halát rebegő gyermekei mi mindnyáján.

Midőn a magyar ministerium hire, a pesti diadal 's kolozsvári unio-mozgalmak lőnek közölve, a két utolsó helyét majd mindenütt aggodalom 's bizonyos megrezzenés foglalá el. Már ekkor kiki saját oltárait keresé fel, mindenki külön istenéhez, bálványához folyamodék, halát adván a dolgok új fordulatáért, vagy imádkozván a keserű pohárnak még egy időre elmulásáért!

Szerencsétlen haza, hol a honpolgárok nem közösen fájók sebei, nem ugyanazonosak örömei.

'S Erdély e hazák egyike.

De ez tovább így nem maradhat, ez anomáliának meg kell szünni. Vagy örökre kis kora lesz e hon 's benne szétszakadozottak, csak félig oly boldogok mint lehetnének, a lakosok. Isten őrizzen e gyarmati alárendelt állapotól. Az ég mentsen, hogy tovább is játéklapdaja legyünk egy omnipotens kormányának, Eris almája bizonyos bécsi nagy uraknak!

Urak, szász polgártársink! itt az idő, hogy hazánk sorsát az eddiginél kissé magasabb szempontból tekintsük. Itt az idő, hogy egy árva, sulytalan és szegény, vagy szabad, hatalmas és dicső ország polgárai legyünk. Válaszszatok.

Magyarország megindult európai hivatását bétölteni; Magyarország lesz, sőt van. Ez iránt kétkedni többé nem lehet, oly férfiak ülnek kormányán. Csak egyetértést, békét, időt 's erőt adjon a népek istene e férfiaknak, türelmet, hitet és bizalmat a nép szívébe irányukban, 's önzéstelen hazaszeretetét, őszinte közremunkálását a lapoknak, népvezetőknek 's az egész nemzet intelligenciájának — 's higyjétek el, Magyarhonnak nagygyá kell lenni!

És e függetlenségét kivívott nagy ország testvérjebbet, Kolozsvár, az erdélyi magyarság — mert mi részünkről többé székely és magyar között különbséztést tenni nem fogunk — baráti kezet nyujta minden honpolgárnak, feledékenységre fátyolát igéré vonni a multakra, segédkezésre hiva fel mindenkit a közös nagy cél, a haza szabadsága, dicsősége, fainak közös jólléte, boldogsága eszközlésére... Urak, ne szalaszszuk el használni a kedvező alkalmat. Egyesüljünk az unio nagy eszméjében.

A nemesség megszűnt kiváltságos osztály, Hunnia meg nemesek hazája lenni: e hon, ha őszszemunkálunk, ha a kellő időt bétudjuk várni, nem sokára a népé, Magyar-és Erdélyhon népeinek őszszesége leend, hol birtoktalan 's jognélküli csak a rest és czudar lehet. A nemesség szabadságát megosztá a néppel, javainak tetemes részét urbéreseinek adá vagy legközelebről adandó, előjogairól lemondott, a közterhekben osztozni siet, rendet hirdet, békére hiv fel, szeretetet igér — szász polgártársink! ne keményítsétek meg szíveiteket, irtsátok ki kebleitekből a régi bizalmatlanság gyökereit, egyesüljétek mivelünk, egyesüljünk mindnyáján Magyarhonnal.

Ki feledte el a közelebbi bécsi nagy frigykötést? Kinek nem dagadott örömtől kebele olvasván, miként fogának kezét az alkotmányos szabadság, német és magyar baráti, miként nevezék egymást testvéreiknek? ki nem olvasá, mint olvadánek őszsze Magyarhonnban magyar és más ajkuak a hon szabadsága napjait méltóképp meginnepelni?

'S mig a szabadság új diadalai Európa-szerte csodákat mivelnek, nemzetiségeket kibékítvén, pártokat megengesztelvén, rokonszenvet, testvérezelmet támasztván a különböző ajkuak között; mig M.hon és Erdély érzelemben és gondolatban, szóval és tettel a közöröm kifejezésére, az ébredő rokonszenv ápolására, a kölcsönös bizalom szilárdítására

's ekép a haza disze, a polgárok jólléte megalapítására egyesített erővel, magán érdekeket és gyűlölséget félre téve, munkálkodik: mi történik addig a királyföldön?

Az oláhok, kevés kivétellel, örvendenek a dolgok új fordulatának, rokonszenvet tanusítanak a magyarországi események iránt, a pesti petitiot az ő szabadságok hajnalsugárinak is tekintik 's békével várják az erdélyi országgyűlést.

A magyarok is természetesen így vannak lelkesülve.

Hát szász polgártársink?

A székek, vidékek, egyetem még nem nyilatkozott. A lapok közül egyedül a brassói 's az is tulságosan mérsékelt szellemben: a m. királyok alatti állapotokat módosított alakban kívánván az unio által visszanyerni. *) Töredékek véleményét lehet eddigelő tehát csak közlenünk, 's ezek így állanak.

Kevesen őszintén örvendenek mivelünk. Biznak a magyar lovagias, nemes jellemében, 's elnyomatásról nem is álmodván, az uniot lelkökből ohajjták. Többen a brassai lap idézett véleményét osztják. Még többen határozottan ellenzik az uniot 's Erdély önállását tovább is fentartani szeretnék. 'S mindezek egy cathegóriába jönnek.

Mások már szász felelős ministeriumról, a leendő országgyűléseni unio-törvényczikk kelése esetére a pecsétmegtagadásról, alsó Ausztriához csatlakozásról, (persze csak úgy, ha a magyar korona királyföldhöz sajátjoga megszűnt volna, ha a magyar ministerium a magyar birodalom integritását megőrizni meg nem fogna eskünni) a szász érdekeknek a magyar ministeriumban szász általi képviseltetéséről beszélnek. Végre nem kevesen épen gyűlölik az unio eszméjét, a hol lehet népszerűtlenit, sőt a székelyekre is hivatkoznak, állítván, mint ha az unionak ők sem lennének baráti. (Halljátok székelyek! 's kiáltások fel az unio oly hatalmason, hogy hallására rendüljön meg a fél Erdély.)

Azokban mindent őszszevéve, hogy az értelmesebb résznel valami legyőzhetlen ellen-szenv lenne az unio iránt, mondani nem lehet. Mi van, némely éretlen tulbuzgók aprócska antipathiai, iskolás demonstratioi, mik közül egyet, alább kifejtendő okokból, egész terjedelmében a közönség elé hozunk erkölcsi kötelességünknek érezzük.

A napot, midőn a pest-bécsi küldöttség dicsőséges eljárásának, valamint a kolozsvári unio-mozgalmaknak hire e városba legelőször megjöve, megünneplendők, Bethlen Olivér ifju gróf mintegy 35 — 40-ünket unio-vacsorára hívott meg. Az asztal felett ablaknagyságunk kereten: **Éljen a király! éljen a haza!** unio, egyenlőség, szabadság, testvériség, jelszavak valának diszbe-tükkel írva. Harsogó zene, jókedvű társalgás, lelkes pohárköszöntések (egyről egyig e czik-ki előzmények szellemében) tüzteljes szavalások 'sat. tölték bé az estét, 's emlékeül az örvendetes napnak, a vidáman telt estének mindenki egy darabka nemzeti szalagot tűzött mellére.

Ez a száraz tény.

Mint minden a mit magyar tesz, szálla vala ez is némely tulzók szemében. Már a vacsora előtt hallszottak kőszá hírek, mintha a diákok a gróf ablakait béverni, öröminnepünket megzavarni szándokolnák. Mi nem valánk készületlenek. Tettünk helyességét érezve, ké-

*) A nevezett lap közelebbi számában egy czikk jelent meg, melyben — mind a mellett, hogy anynyi aprólekos feltételekkel bibelődik, melyek azon kívül, hogy merőben szükségtelenek, a kérdés időparancsolta sürgetős megoldását veszélyesen hátráltatnák — az unio iránti őszinte jó szándék félreismerhetlen. A czikk írója kolozsvári derék luth. lelkész tt. Hincz György ur. Szeretjük hiúni, hogy minden becsületes szász polgártárs legalább így gondolkozik az unioról.

szek voltunk bármí jogtalan fellépést határozottan 's tehetségünkben álló minden eszközökkel visszautasítani. Nem történt semmi.

Alig pár nap, 's szalagunk fel kezd tűnni az embereknek, balfogalmakat kötnek viseléséhez, kisebbszerű demonstratiokat tesznek (különösen a diákok) azt viselőikkel szemben sétányon és nyilvános helyeken, rágalmakat koholnak, jelesen a többi között azt híresztelik, mintha mi magyarokul a szászokat megtámadni, irányukban isten tudja minő demonstratiot akarnánk elkövetni, és pedig e demonstratiot, szerintök, egy martius 30-ára rendezett fáklya-menet alkalmával kellende megtörténni.

És lön e napon és estén iszonyu felfegyverkezés, boszszuállási vágy és hetvenkedés, 's az alvárosnak, kivált pedig az iparos osztály ifju erejének felzaklatása. A rendőrség a közcsend biztosítása végett katonai segélyért folyamodott. Nem egy közülünk jó emberei által ez estén házából ki nem mozdulni istennevére felkérte; hogy szándoklott tervünkkel (mi eszünk ágában sem volt) hagynánk fel magánlag és félhivataloson is felszólittatánk, különben — mondák — senki nem áll jót a történetendőkrol. Az evang. luth. templom körzetében, a sétányon, szóval a merre csak nézél, mindenfelé botos, fegyveres nép volt elszórva, a nagypiaczterén pedig 5 — 10 személyü clubbok állingáltak, szemléldötek, fenyegetöztek. A harangoknak a fáklyamenet legelső kiindulásakor félreveréséről, a magyarságnak egy lábíg meggyilkolása iránti eltökélt szándékról, valamint néhány lelkesebb barátink szállása felírásáról, ablakaik béveréséről 'sat. baráti értesítések, cselédi titkos béjelentések, anonym levelek 'sat. nyomán temérdek hírek keringettek, mig a magyarság részint otthon csendesén dolgoi, részint a casinoban olvasmányai után látott, részint pedig a harczzszomjas tömegben, nem! e sicarius czimborákon, e daliás bravocsoportozaton szokott beszélgetés között párszor phlegmaticus körszemlért tartott, 's casinói vacsorálás után szokott időben fél 11-kor egyről egyig szállására vonult.

Ez vala a szebeni híres agyrém-demonstratio elleni don-quixotti contra-demonstratio körülményes története, mely adatok valóságáért, mint élő fül- és szemtanuk, kezeskedünk.

Szabadjon már most egy pár kérdést intéznünk az illetőkhöz.

Feltéve, de meg nem engedve, miszerint mi magyarok, nemzetünk öröminnepét valóban fáklyás diszmenettel akartuk megülni — kérdünk minden értelmesebb szászt: szép volt-é, loyális tett volt-é, mivel jellemre mutat vala-é, ily nemes és ártatlan célunkban minket — esendzavarásról szó sem lehetvén — nem rendőrségi uton, de hivatlan ifjuság 's felbujtogatott nép által meggátolni akarni?

Avagy mintán a szabadságellenes cél bévallva, szájról szájra hangzott, nem kötelességök lesz vala-é a szász mozgalmak vezetőinek, kik közül egy párt azon este a tolongó nép között saját szemekkel látánk, az ifjuság reputatioja, a nép és város, sőt az egész nemzet becsülete megóvása tekintetéből őket felvilágosítani, céljuk jogszerűtlenségéről meggyőzni, 's ekép csendes haza térésre birni?

Kérdjük: ildomos volt-é, és vala-é ebben prudentiának és circumsppectionnak legparányibb jele, hogy ti 's illetőleg botos és fegyveres csoportjaitok a közfelvilágosodás épen e szép napjaiban, a nemzetiségek közötti kibékülés legalkalmasabb perceiben, midőn M.hon és Erdély jobbát nyujtá minden honpolgárnak, ti épen most nyitok utat ily nyomorult antipathia-áknak, épen most tudjátok legkevésbé eltitkolni a magyar alakban megjelenő, bár még egyszer oly dicső szabadság 's általában mind az iránt, a mi magyar, idegenkedéstököt.

Kérdjük: szabad volt-é a szebeni rendőrségnek a több mint két három ezerre menő népet három óránál tovább felfegyverkezve az

utczákon, kávéházakban, cukrászboltokban békes polgárok rémitésére zajongani, fel's alá portyázni hagyni's eképzavarra, kitörésre, a' rend felbomlására ugyszólván saját magának adni utat?

És kérjük utoljára: ha mi ildomtalan-ság-nak ildomtalan-ságot (mert hiszen a' magyarnál tűz, elszántság és erő nem hiányzott soha!), erőszaknak erőszakot, számnak számot teszünk ellenébe, ha a' gyűlölséget mi is gyűlölséggel viszonzozzuk, ha magyar, székely és még né-mely más sympathiákra is hivatkozni fognánk — ugyan kérjük józanabb szász polgártársainkat, hová fogna ez vezetni, vajjon mi lenne követ-kezőse, ki fogná leghamarább 's legkeserve-sebben megbánni?

Bizony mondjuk önöknek, ha ifjait, pol-gártársaikat ily szélsőségekre engedik*) ra-gadtatni, nem igen nyereedik meg. M. hon ro-konszenvét, 's pedig most már mi is hiszszük Kőlcsey jóslata bételjesülését: a' mint egy isten a' menyben, úgy egy magyar hazának kell lenni e' földön!

Bizony mondjuk önöknek, így nem igen nagy vonzalmat érzend a' kincstár nem csak magyar, de minden ajku józan része önök kö-zött soká mulatni, hanem az első országgyü-lésen az unio kívül még egy határozatot sür-getend, melynek nyomán néhány hónap alatt, alkalmuk lesz önöknek a' szebeni kincstárról elmondani: fuit!

Még csak néhány béfejező szót.

Rólunk, szebeni magyarérműekről, ez idő szerint temérdek hír terjeng. Innepélyesen kijelentjük tehát, miszerint közülünk senkivel ez ideig egyéb nem történt, senki közülünk e-gyebet nem tett, tenni nem szándékoszt, mint a' mit már elsorolánk. Kijelentjük, hogy a' mit jónak, czélszerűnek, ildomosnak látunk, mint eddigélé mindig és a' magyar birodalom hatá-rain belől bár hol megtettük, ugy ezután is megtenni el nem mulasztjuk; minek folytán biz-tositjuk a' magyar szabadság szász ellensége-it, miszerint ha a' kérdéselt fáklyás dízme-netet megtartani szándékunkban lesz vala, nem három ezer, de mind a' 190 ezer er-délyi, sőt a' földgömbön levő vala-mennyinyi szász ellenmondásával is végrehajtani mind erőt, mind bá-torságot érzettünk volna kebleinkben.

Ámde mi a' jelen körülmények között, mi-dön békére, egyetértésre, kölcsönös bizalomra van legnagyobb szükség, midőn a' magyar faj boldogságán oly nagy férfiak, oly óriási di-mensiokban, oly fényes eredményekkel mun-kálkodnak, ily kisszerű, ily czéltalan, ily is-kolás demonstratiót társadalmi állásunkkal, meg-győződésinkkel 's általában nemzetünk büszke-ségével megférhetőnek nem tartánk 's jöven-dőben sem tartandunk. És e' szellem vezérel minket érzelmink-, gondolatink- és tetteinkben.

Mind ezekhez képest contrademonstráló tul-buzgó szász barátink mart. 30-áni apriljárásá-hoz a' közvélemény előtt sok szerencsét; Er-dély és Magyarország, kiváltképen pedig az inne-pelt ministerium részéről igénytelen czikkünk-re parányi figyelmet fordítani kívánván, va-gyunk 's leszünk a' kik eddigélé valánk.

Egy, többek nevében.

Nyilatkozat. Bár kerülni ohajtok min-den hirlapi polemiát, kénytelenek érzem ma-gam mind a' mellett is, ugy saját személyem, mint a' szebeni magyar ifjuság reputatiojáért a' tegnapelőtti agyrem-demonstratio tár-gyában nyilatkozni: annyival inkább, hogy most midőn a' hir minden legkisebb eseményt torzított alakban lebegtet tovább, 's a' rossz a-karatnak a' kedélyek kizsákmányolására oly

*) Az engedésről nem szólunk, ámbátor mondhatnók, szebeni polgártársaink mentségére, hogy forradalmi időben az engedés vagy nem engedés kis-sé talán börtben járó dolog. Hanem, hogy a' szebeni contrademonstratiót a' szász atyfiak józanab b részre nem csak magáéva nem tette, sőt szegyenli: az alábbi nyilatkozaton kívül más hiteles adataink is vannak. Szerk.

tág tért nyit, a' dolog egyszerű és való el-beszélésével minden, netán aggasztó hirnek 's az így támadható kölcsönös bizalmatlanság-nak még csirájában eleje vétessék. — De a' dologra. Megjövén a' bécsi és pozsonyi ese-mények híre, miszerint felséges királyunk a-tattvalói boldogítására oly nagyszerű enged-ményeket adott, Szebenben is minden osztály és nemzetiség egy, az öröm, hála és lelke-sülés érzetében látszott öszszelölvadni; 's miután minden öröm kétszeres élv, ha azt, azokkal, kiket szeretünk, kikkel gondolatink, nézeteink inkább öszszhangzanak, megoszthatjuk, a' szebe-ni magyar ifjuság nagyobb része, sőt pár nem magyar is, szállásomon egyik este baráti kör-beni megjelenésével szerencsésített; mely al-kalommal ifjui lelkesedéssel ugyan, de higgad-tan kimondottuk, hogy mi is barátai va-gyunk az unio-nak, ha bár testület-ként nem szerepelhetvén, a' jelen kőkérdések, mint unio, sajtószabadság, 'sat. sürgetésébe nem ele-gyedünk, hanem mint egyesek, ha a' szükség kívánja, hazánkért és di-cső dynastia-nkért éltünk 's vé-rünket adni készek leendünk, 's ha netán Szebenben is a' nemzeti őrség létre jő, mi is azonnal béseroztatjuk magunkat; elhatá-roztuk továbbá, hogy a' rend és béke most kétszeresen szükséges fentartásáért, a' külön-böző érdekek és nemzetiségek iránt ezután is szóval, tettel és viselettel kimélők, gyöngédek leendünk; 's az unio iránti sympathia jeléül nemzeti szalagot tűztünk, nem is álmódva, hogy alkotmányos hazánk azon vá-rozában, mely a' sajtószabadságot azonnal tett-legesen életbelépteté, a' politikai vélemény nyil-váníthatóságának szabadsága botrány legyen; — és csak hamar kiis ábrándulánk, mert ez ártat-lan szalaghoz számtalan balfogalmak, koholmá-nyok és mendemondák kezdének köttetni; jele-sen mintha a' szebeni magyar ifjuság, az én vezérletem alatt, a' szebeniek ellen isten tudja minő demonstratiót akarna elkövetni, és pedig e' demonstrationnak szerintők, egy martius 30-ra rendezett fáklyás me-net alkalmával kellene megtörtén-ni. — Mi ezen demonstratio felőli híreket, nem levén természetesen semmi bennök, előbb ne-vetséges kávézenikés fecsegéseknek tartottuk, sőt miután némelyikünk részint magán, részint félhivatalos uton felszólítatván, kinyilatkoztat-tuk, hogy egyikünknek sincs esze ágában is legkisebb demonstratiót is tenni, az egészet el-enyészettnek véltük, midőn martius 30-án esteli 8 órakor a' nagy piacot, 's a' nagyobb utcá-kat, nevezetesen azt, melyben szállásom van, felfegyverkezett tömegekkel látjuk ellepetni, melyek mindenféle nagy és kisszerű készüle-tekkel elvalának látva a' leendő képzelt de-monstratio meggátlására. És már most nem men-ve tovább a' részletességekben, csak egy pár észrevételre szoritkozom. Mi nemde nyilvání-tottuk a' lovagiasság és becsületszószentsége alatt, hogy részünkről senki mitsem készül ten-ni, és szavainknak hitel nem adatott. Szomorú és sajoálatra méltó a' kor és ivadék, hol a' szó szentségében bízni nem lehet; 's enynyre jutottunk volna-é? De nem, a' magyar — bár nem ő, ki ritkábban csalódott — még most is akar hinni, de viszont még is kívánja és kö-veteli, hogy szavaiban hazugságot ne lás-sanak, tehát újból is ünnepelesen a' közön-ség iránti tiszteletből nyilvánítom, hogy e' fák-lyamenet nem azért maradt el, mivel tán a' hir-szerint bétiltatott volna, de mivel senkinek esze ágában sem volt. — Továbbá kérde-m: ha e' felzaklatott tömeg közé, mely 2 óráig mind várakozott és megint várakozott haszta-lan, ha a' véletlen valami gyulanyagot vet, pél-dául egy öszszeszólalkozást, egy kis taszigá-lódást 'sat 's a' már felkészült nép közt egy ily semmiség következtében történik igazán egy demonstratio, csak hogy egészen másnemű, ki lesz vala felelős? mi-é kiknek egész bü-nünk, hogy Szebenben kénytelenítettünk lakni,

vagy azok, kiknek az éretlen tömeg felbujto-gatása helyett, azt a' hiralaptalanságáról meg-győzőniök lesz vala kötelességök. — Itéjék el önök; én nem félek azt minden elfogulatlan szászra bízni, miután meg is vagyok győződve, miképp a' józan értelmes rész, e' don Quixot-tiádot nem ismeri magáénak. — Igen, 's én kérem is nemzetemet, hogy le méltóztassék azt a' ns szász nemzet többségének, hanem csakis egyesek tulságoskodásának (milyenek köztünk is számosan vannak) róvni fel; annyivalin-kább, mert örömmel nyilváníthatom, miképp mu-tatkoznak már is jelenségek, talán kevés na-pok multán megérendjük, miképp a' szász nem-zet is kimondandja, hogy az unio-nak nem sze-gül ellene.

El tehát mindkét részről a' bizalmatlan-sággal!

Végre csak pár szót személyemet illető-leg; pár percz mulva én indulandó vagyok Ko-lozsvárra, tudom, igen sokan mondandják, hogy én talán kitiltás nyomán távozom Szebenből; engem családi körülményeim hívnak rövid idő-re Kolozsvárra.

Ha e' nyilatkozatomat a' Sieb. Bote' tisz-telt szerkesztősége lapjába felveendi, csak rész-rehajlatlanságot tanusít.

N. Szeben, apr. 1-én 1848.

Bethlen Olivér.

Belsőszoznak april. 3-i közgyü-lésének felírása a' jelenlegi teendők iránt, ke-zünknel van, de helyszüke miatt csak vasár-nap adhatjuk.

Középszoznokmegye, apr. 3-i közgyü-lésében, Pozsonyba küldendő követiül választá az ellenzék nemes keblü veteránját, a' derék b. Wesselényi Miklóst, és Kis László főjegyzőt; pótló követte Deáki Samu ügyvédet. Ugyan e' közgyü-lésben id. b. Wesselényi Farkas főispáni hivataláról lemondott.

Krasznából aggasztó híreket vet-tünk, miszerint egy szélső helység küldöttei járnak szét a' szilágyságban izgatván a' népet, hogy ha teljes szabadságuk husvét-ra meg nem jő, az ünnep napjaiban minden nemes embert felkonczol-janak.

Pest. A' mult számunkban közölt hir szerint lefoglalt puskapor, bizottsági nyomozás után, kiszült, hogy magán szerződés kö-vetkeztében volt az eszéki vár ré-szére szállítandó. De az a' titkolódzó ármánykodás mégis csak boszantó, hogy a' jelül használni szokott fekete zászló nélkül és nem nappal, hanem éjnek idején akarták tova szállítani.

Az a' hir is kezdett terjedni, hogy a' kir. kincstárból a' pénzt ürítik Bécsbe szállítás vé-gett. És nem minden alap nélkül, mert a' pesti harminczadhivatalhoz mintegy 135.000 pft. ezüst pénzt szállítottak át Budáról. Kérdőre vonatá-sa után a' harminczadi hivatal azt felelte, hogy a' pénzt Mohácsra akarták szállítani, a' mostani bankjegycrisis miatt. Egyébiránt a' ministe-rek a' pénzt, mint nemzeti tulajdönt, letartó-ztatták; 's most már a' kir. kincstárnál is nem-zetörök teszik az őrizetet. Lederer katonai fő-parancsnok ez intézkedésnek eleinte ellensze-gült, de a' ministerek erélyes fellépésére meg-juhászodott.

Az Életképekben olvassuk, mikint a' fő-városban mart. 31-én reggel, a' ministeriumot tárgyzó leirat hírére, temérdek rendkívül in-gerült nép csoportozott az utcákon. Sokan ezt kiáltozták: „éljen István király! éljen a' köztársaság. Szakadjunk el végkép Au-striától.“ 'stb.

Pozsonyi hírek szerint a' felség mart. 3-kán vagy legfeljebb 5-én Pozsonyba fogott ér-kezni, 's az országgyü-lést 6-án már talán bé is rekesztette.

KÜLFÖLD.

Frankhon. Párisban mulató véreink-nek az ideiglenes kormány-nali tisztelgését, D. L. hazánkra következőleg írja le a' P. Hirlapban:

Mult vasárnapon proclamatiót függeszték ki a magyarok gyűlhelyén — a Café Danemarckban, ily értelműt:

„Minden nemzet nyilvánítá eddigelé résztvevő örömét 's üdvözlését a francia szabad köztársaság ideiglenes kormányzói előtt; csupán egy nemzet késett, egy nemzet késik megjelenni, 's e' késedelmes nemzet legkésedelmebb fia (vigyázatok, nehogy elkéssünk a feltámadásról is) mi vagyunk, Párisban létező magyarok!

Ott lobogott a német, a szomszéd lengyel, amerikai, sőt szerencsén zászló is, 's csak a magyar három szín, — mely pedig e' szabad nemzet színeivel oly testvériesen egyező — csupán a magyar nemzet, mely pedig szívében e' nemzet szívével oly testvériesen egyező, — maradna el? Hát csupán mi volnánk azok, kik nem képesek felfogni, csupán mi magyarok volnánk azok, kik nem tudók méltányolni a' kor felhívó szövegét? — Mai világban ki nem mozog, nem él; eleget hallgattunk, hogy holtaknak tartassunk. — Uraim, megvárjuk-e, míg a' felkelő nap hasunkra sütve, árulja el meztelenségünket? azt akarjuk-e, hogy büzhödt tetemeket érleljen belőlünk a' lomha tespedés?

Még nem késő egészen, jelenjünk meg mi is, gyűljünk zászlónk alá, annak lobogása alatt adjuk be örömében repeső szívünk hálanyilatkozatát 's benyújtása után rokonszenvünk bizonyítékául nyujtsuk át nemzeti zászlónkat. — Mi kevesen vagyunk? annál súlyosabban fogna mindenkit közülünk nyomni a' hanyagsági bűn! — Miként fognánk e' kötelesség teljesítése nélkül otthon számot adni? micsoda lélekkel tudnánk otthon megjelenni? és ha kérdeznék mikénti fogadtatásunkat... ugyan micsoda arcczal tudhatnánk e' kérdésre felelni?

Ma 12. martiusban jöjjünk össze tanácskozási gyűlhelyünkön a' Café Danemarckban, határozzuk el „mi módon“ és „mikor“? 'sat. Számos megjelenésükre számol honfitársuk Dobsa Lajos s. k.“

Az elhíntett mag jó földbe esett, 's a' kitűzött órában megjelent magyarok befogadására szükké vált a' hely. Honfitársaim engem ruháztak fel az elnöki tisztséggel, 's miután még 11 egyénből álló választmányt jeleltem magam mellé, miután a' költségek összegyűjtésére nyitott aláírási iven megtöltek a' hasábok, határidőül lön kitűzve — mint melyen az ideiglenes kormányzók előtt megjelenendünk — márt. hó 15-ke, szónokul egyhangu felkiáltással Hugó Károly lön elválasztva.

Vendome piacán, Napoleon szobra talpánál, sereglettünk össze, honnan 2 órakor délután nemzeti szalaggal ékesítetten, 3 zászló lobogása után indult, célunk a' hotel de ville felé, az ünnepélyesen komoly lassu menet. Előtők Hugó és én vittük — ő a' francia, én a' magyar zászlót, melynek lándzsáit a' testvérieség jelképeként „fraternité“ szóval jegyzett szalag tartá összfűzve, a' harmadik zászló a' választmány tagjai után jött, 's színre magyar volt; a' francia zászlón „vive la republique“ a'

magyar zászlókon: „les hongrois“ állott. — Tiszta idő volt, 's ezért a' boulevardokon vetők utunkat a' „rue Temple“-ig. (Vége köv.)

Némethon. Poroszország. Berlin. A' berlini nagy eseményt megelőző 's követő körülmények. A' király márt. 18-án már a' népnek minden kívánatait teljesítette vala, midőn egy veszélyes félreértésből — mond a' tudósító — melynek okát homály fedi, 's örökre fedni fogja, a' lovasság a' királyt éljenező békes polgárok közé ugrat és bévág. Erre az elrémült népség árulás! árulás! kiáltozva szétszalad a' városban, és fegyvert ragad. Azon pillanatig, hogy a' népet a' katonaság megtámadta, a' nyolcz nap előtt kinevezett Pfuel tábornok volt a' fővárosi kormányzó, ki az embert ismerve, 's a' viszonyokat, méltányolva csak a' királyi udvar védelmére szorítkozott, a' tüzelő fegyverek használatát megtiltotta volt. De az éljenző népet megtámadásával egy más tábornokra szállott a' fővezérség 's azonnal elkezdődött a' viadal, melynek mezeje az egész város volt, 's mely a' bajnok tettek számtalansága, 's dicsősége tekintetéből a' párisi revolutioval versenyezhet. Stettin és Potsdamból segédsergek érkeztek, 's ha győzött is katonaság a' királyi udvar közelében, egybűt mind a' polgárság kezében állott a' győzelem. Ez alkalommal bém bizonyosult, hogy katonai erőnek mi nehéz egy nagy város ellen hadakozni, 's hogy most a' kétséges győzelem, egy kétségkívüli erkölcsi veszteséssé vált. A' viadal eredménye az volt, hogy a' katonák a' városból kitakarodtak, 's a' királyi kastély védelmével a' már fegyvert kapott polgárságot bízták meg. ... A' tudósító e' borzasztó eseményt félreértésnek tulajdonítja, vagy gyanítólag a' fővezértrónörökösnek, 's így Preuszen herceg e' nagy bűnnel terheltén indult volna Angliába. Igen, de ha a' viadal megkezdése, a' katonaság megtámadása félreértésből származott volna is, annak folytatása nem félreértés, hanem hallgatolagos helyeslés volt a' király részéről, mert a' 14 óráig folyt ütközet alatt a' vérontást számtalanszor megszüntethette volna egyetlen szavával: a' megtámadó félnek, a' katonaságnak visszaszólitásával. De a' király azt nemcsak hogy önkint nem tette, sőt midőn a' polgári küldöttség nála megjelent is kegyelemért esedezni, a' megtámadott, felbozantott, 's a' dühösség forrongó fokára kényszerített polgárságtól kívánta, hogy barricade-jait cserbe hagyva, visszavonuljon, mert még az udvar körül, 's a' közelebbi utcákon levő katonaság, mint mondá, övé. Egy szó mint száz, a' király meg van győződve, miképp az 1020 polgár önkényileg kiöntött vére által okozott mocsok ugy le van mosva kezéről, hogy ezen tiszta kezeit a' német koronára kinyújtani, szemével arrafelé kacsingatni merészelt, mi alatt a' nép szemét a' nyugat sőt kelet felől jöhető veszélyre fordítani törekszik. Egyerős, hatalmas Német-

hon fog ismét Európa szívében feltámadni, újra születni, általa, az alkotmányos király által, az újjászületett Némethon vezetője, vezére, királya, tán császára által: mondják a' proclamatiók. Schwerin gróf szabadelmű országgyűlési szónok a' vérontás vádjával terhelt királynak az utczákoni megjelenésére készítgetvén az elméket, a' hadi gyakorlatból visszatérő vitéz tanulószághoz fordulva, kérdé: „Ő felsége az alkotmányos Némethon élére akar állani. Alkotmányt és szabadságot akar. Meghatározta ő felsége egy német parlamentnek rögtöni összehívását, a' haladást akarván vezetni. Ez az önök véleménye is? „Az“ — ezek rivalgák. Ő felsége — folytatá g. Schw. — Némethon színeivel díszítve meg fog az utczákon jelenni, reménylve, hogy a' német fiatalság környezendi személyét. Éljen a' német király! 'S ezek kiáltanak éljenző... Uraim! mi felelős miniszterek vagyunk, a' mi lelkünk a' király, a' király gondolatában nincs egyéb, mint szabadság, haladás... Éljen a' felelős ministerium! kiáltá az ifjuság a' távozó miniszternek... A' király az első testőrezred egyenruhájában lőháton, sisakosan 10 órakor (márt. 21-én) polgári ruhás királyi hercegek és tábornokok kíséretében az utczákon megjelenve, Némethon dandárja után léptetett, 's szünni nem akaró éljenzéssel fogadta a' nép. A' király itt ott megállapodva rövid beszédeket tartott: „A' mit önök itt látnak, nem usurpatio, mert senkit trónjáról letaszítani nem akarok, csak Némethon egységét. Azt mondják: Breslauban árulás történt. Német és árulás! nem fér össze. (Helyes! Breslau a' berlini vérontást megbocsáthatlan bűnnek tekintvén respublicát kíván.) Egy vala ki kipotytyantván „éljen a' német császár!“ mondá: nem nem, azt nem akarom, nem koronát kívánok, csak Némethon szabadságát; csak azt akarom, mi Némethon történetében gyakran megtörtént, midőn hatalmas fejedelmek a' rendet helyreállították. Usurpálni hát nem akarok; tudassák ezt önök itt jelen nem levő többi tanulókkal is.“ 'sat. 'sat.

Márt. 22-én megjelent a' királynak: Népemhez 's a' nemzethez — címzett proclamatiója, melyben ezen súlyos kifejezések: Elvállalom Némethon vezetését a' veszélyes időkben... Poroszthon fel fog olvadni Némethonban... A' német parlament egy új Némethon ujjá születése, megalapítása felett fog tanácskozni... 'sat... a' Wiener Zeitung és bécsi kormány figyelmét anynyira felébresztették, miszerint azon hirlap igen érdekes észrevételeivel kíséri a' vezetésről szóló nyilatkozatokat. (Erről jövő számunkban bővebben.)

Dobokamegye apr. 6-i közgyűlésében egyhangulag ellön fogadva unio, közteherviselés, urb. viszonyok megszüntetése. A' követek is megválasztvák: Zeyk József és b. Bánfy Dániel.

☞ Szombaton, april. 8-án, a' nevei kör gyűlést tartand a' szokott helyen.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Hiradó 345-ik számához aprilis 7-én 1848.

(2) A' külső ref. templom háta megett egy veteményes és gyümölcsös-kert van el vagy kiadó. A' tudni szándékozó jelentse magát belső király-utczában 41 szám alatt.

Hágo ménék.

2) Nemes Tordamegye alsó kerületében Gerenden mlgos gróf Kemény Sámuel ur udvarában folyó év tavaszán hágni fog-

nak a' következő ménék:

1) OSSIAN angol televér, megypej, apja Champion, anyja lba 16 markos, ménbér 5/2 arany.

2) DEASPASCH 1/2 vér angol faj, magyaró-pej; 15/2 marok; ménbér 5 pengő forint.

3) CORVIN magyar faj, világos-pej, 16 marok, ménbér 8 pengő forint.

4) DITTO Deaspasch félvér-től való, világos-pej, 15 marok; ménbér 5 pengő forint.

APA-MÉN.

(3) Kolozsvártt, belsőkirályutczában a' minoriták házábanál egy öt éves — angol származásu pirospej — 16. marok 1. hüvelyk nagyságú mén — tenyésztési használatul köz hírre tétetik. Egyszeri használatul dija négy p. frt. (3)

2) Nemes Tordamegye alsó kerületében, a' gerendi uradalomhoz tarto-

zó Kecze nevű helységben, a' mlgos birtokosság, az ottan évenként u. m. május 2-án, júnus 27-én és september 1-ső napján tartatni szokott országos vásárokkal, azt megelőzőleg, szarvasmarha- és juhvásárt is szándékozván életbe léptetni, szükséges tudásul közhírré tétetik. (4)

Gabona-ár kolozsvári piacon 16 kupás mérője váltó garasban aprilis 6-án. Tisztabuza 53. — 54 Elegyes — 47 Róz — 27. Törökhuza 27. — Zab 16. — A' marhabus fontja 13 kr.

Szerkeszti és saját betűivel nyomtatja Méhes Sámuel.